

ÉRDEKES SORSOK, TRAGIKUS ÉLETEK EGY BUDAPESTI MENEDÉKHELYEN

Nem sötét nyomortanyán laknak az elesett emberek — Többszörös volt háziúr a menhelylakók között — Öreg kőműves, aki latinul tanul — Hogy élnek a pesti menedékhely reménykedő lakói?

Ma, amikor az emberek csaknem kivétel nélkül nehéz, verejtékes munkával keresik meg kenyerüket, sokan félelemmel gondolnak jövőjükre. Mit hoz a holnap? Főnyereményt, sikeres gondtalan öregkort vagy az elesett emberek tanyáját, a hatósági szegény-menedékhelyet.

A jó polgári életet élő emberek szemében a menhely valóban mint a reménytelenség az elbukottság utolsó állomása tűnik fel. Ahová már csak akkor jut az ember, ha jóformán teljesen leszámol a világgal.

*

A székesfőváros két nagy menhelyet tart fenn a szegény emberek részére. Az első a nagyobb kinn van a Kerepesi úton, jó messze az új löversenyter után, fenn, majdnem a Százados útnál, ahol a magyar művészek híres telepe áll.

Még aránylag korán van. Reggel nyolc óra. A telep kapuja ki van nyitva. Emberek jönnek hónuk alatt kis csomagokkal; öregek, fiatalok vegyesen. A kapu felett ott ragyog Budapest székesfővárosának címere, amely elárulja, hogy ez itt a város tulajdona. Nos, már itt a kapunál ki kell javítanunk a menhelyek világaról alkotott véleményünket.

Mert innen nem jönnek ki topornyos, borostásszakállú, esett emberek. Valamennyien elég rendes ruhában járnak, amelyen ha van is folt, mégis látszik, hogy gondosan végigkefélétek. És az az idősebb férfi, akit először szólítottunk meg, rendesen meg van borotválva, az arca is kialudt, látszik, hogy friss, jó kedvvel indul neki a napnak.

— Fel akarja vétetni magát? — kérdezi. — Induljon be egyenesen a gondnoki irodába. Most reggel benn található a főgondok urat.

— Nem sietős — feleljük neki óvatosan. — Az ember sohse tudja, hogy milyen helyre kerül.

— Milyen helyre? — mosolyog. — Hát aki ide bejut, az örüljön. Nagyon szívesen megmutatom, hogy miként élünk itt. De felvenni csak akkor veszik fel, ha budapesti illetőségű, ezt iratokkal igazolni tudja és a városházán vagy az előljáráson beutaló bizonyítványt kap.

Megnyugtattjuk, hogy mindez rövidesen rendbe jön. Így hát pár perc múlva már végigmegyünk kalauzunkkal a nyitott ablakok alatt. Benn a szobákban katonás rendben sorakoznak egymás mellett a szépen letakart ágyak.

Vezetőnk barátságos ember. Elmondotta, hogy zongorahangoló, de nem tud álláshoz jutni, legfeljebb egyes helyekre hívják dolgozni néha. Egy héten nem keres többet nyolc-tíz pengőnél. Néha még ennyit sem.

— De itt, az én keresetem óriási pénz — mondja. — Az intelligens osztályon vannak emberek, akik egy hónapban nem keresnek öt pengőt sem. Képzeld el, hogy most ha a tél jön, milyen áldás részükre ez az otthon.

Az intelligens osztályon tíz-tizenkét

fiatal ember tartózkodik. Amikor belépünk, jókevéen néznek ránk. Azt hiszik új vendég jött. De a vezetőm megjegyzi, hogy csak látogatóba jöttem és az érdekel, hogy kibírja-e itt az ember elevenen.

Az egész szoba mosolyog.

— Az a baj — mondja az egyik szőke fiatalember, — hogy az emberek csakugyan, mint valami börtönre gondolnak a menhelyre. Én mérnök vagyok és nemrég elmentem egy apróhirdetés után jelentkezni, ahol építészeti rajzolókat kerestek. A ruhámat kivasaltam, tiszta ing, tiszta gallér volt rajtam, s itt az ingyenműhelyben úgy megberetváltak, mint valami grófot. Mégis, amikor megmondtam, hogy a menhelyen lakom, furcsa képet vágtak és kijelentették, hogy majd — értesítenek.

— Engem hűsz helyről értesítenek — mondja egy sovány magas fiatalember. Foglalkozása gazdatiszt, de bármilyen műkertészetben szívesen elhelyezkedne. — No, de nem baj, majd csak lesz valahogy. Innen már sokan kaptak állást, mégpedig jó állást.

Elmondják, hogy aki a menhelyről kikerül, az jó dolgában visszagondol régi kollégáira. Ellátogat ide, ahol ő is sorra írta kérvényeit a széles, hosszú asztalon és egy-egy doboz cigarettaival lepi meg a volt kollégákat.

Minket most már az érdekelne, hogy mi itt az életrendjük.

Reggel fél hatkor kelnek.

A reggeli jól megmért három deci feketekávé, akár csak a kalonáéknál és tíz deka izletes barna kenyér. Az ebéd leves és főzelék, hetenként kétszer sült vagy főtt hússal, egyszer leves tésztával. A vacsora ugyancsak hatalmas tányér főzelék kenyérral.

Meg is látszik a jó koszt ennek a szobának a lakóin. Ha soványak is, de az arcukon semmi nyomát nem lehet felfedezni a súlyos gondoknak. Pedig vannak itt olyanok is, akik még nemrég gazdag embereknek számítottak.

Például a szemüveges, kövér, őszhajú férfi. A ruhája kopott, de kínos gonddal van megvarrva rajta a legkisebb szakadás is.

— A pénz könnyen elúszik, ha nem vigyáz rá az ember — mondja, — 1934-ben negyvenezer pengőt nyertem osztálysorsjegyen. Ma egy fillérem sincs.

— Hová lett az a rengeteg pénz?

— Kártya — feleli legyintve, — azóta nem veszek kártyát soha a kezembe, erre megesküdtem. De persze most már a pénz sohse jön hozzám vissza.

„Lali bácsi” — egy találmányon dolgozik évek óta. Bizony már ő is felül van a hatvanon és ha el is él a menhelyen, jó lenne egy kis pénzmag. De az „Örökmozgó”-gép még nem tökéletes.

A „doktor úr” kissé szomorúan mondja, hogy az ő helyzete még az örökmozgó feltalálójánál is reménytelenebb. Tanul szorgalmasan egész